

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
кафедра всесвітньої історії

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної і
навчальної роботи та рекрутації,
проф. Гаврилюк С. В. СГМУ

Протокол № 6

від «15» березня 2017 р.

№6.15032017300

Історіографія нової та новітньої історії зарубіжних країн

РОБОЧА ПРОГРАМА
нормативної навчальної дисципліни

підготовки бакалавра

галузі знань 0203 «гуманітарні науки»

спеціальності 6.02030201
історія

Програма навчальної дисципліни «Історіографія нової та новітньої історії зарубіжних країн»
для студентів історичного факультету галузі знань 0203 «гуманітарні науки»
спеціальності 6.02030201 «історія». – 2017 р. – 15 с.

Розробник: Хлібовська Ганна Миколаївна, кандидат історичних наук, доцент кафедри
всесвітньої історії

Рецензент: Ленартович Олег Юрійович, доктор історичних наук, професор кафедри нової
та новітньої історії України

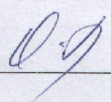
**Програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри всесвітньої
історії**

протокол № 9 від 28 . 02 . 20__ р.

Завідувач кафедри: (Ю. В. Крамар)

Програма навчальної дисципліни
схвалена науково-методичною комісією історичного факультету

протокол № 4 від 2 . 03 . 20__ р.

Голова науково-методичної
комісії історичного факультету (Карліна О. М.)

Програма навчальної дисципліни
схвалена науково-методичною радою університету

протокол № ____ від ____ . ____ . 20__ р.

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ.

Опис навчальної дисципліни

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів 4	Шифр і назва галузі знань	нормативна
	Галузь знань - 0203 «гуманітарні науки»	
Модулів - 1	Спеціальність – « історія»	Рік підготовки -4
Змістових модулів - 2		Семестр - 8
ІНДЗ: €		Лекцій - 36 год.
Загальна кількість годин - 144		Семінарів - 18 год.
Тижневих годин (для денної форми навчання): Аудиторних - 4 самостійної роботи - 1	Освітньо-кваліфікаційний рівень - бакалавр	Самостійна робота –46 год.
		Консультації - 6 год. Форма контролю: залік

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни - сформувати у студентів цілісне уявлення про напрями і закономірності розвитку історичної науки у Новий і Новітній час, її організаційне оформлення, методологічні засади і проблематику досліджень, особливості історичних студій національних історіографій.

Завдання курсу:

- з'ясувати вплив суспільно-економічних та політичних чинників на історичні студії у Новий та Новітній час;
- ознайомитися із процесом становлення історичних знань у Новий час (XVI-XVIII ст.);
- розглянути напрями розвитку історичних досліджень та методологій у XIX ст.; виокремити провідні історичні школи та центри історичних студій;
- виокремити причин появи кризових явищ в історичній науці на рубежі XIX – XX ст. та сутність методологічних дискусій;
- охарактеризувати стан історичної науки у XX ст.;
- визначити методологічні імперативи історичних досліджень;

- аналізувати стиль історіописання відомих істориків;
- охарактеризувати розвиток національних та регіональних історіографій.

Студент повинен знати:

- основні історичні школи та історіографічні підходи до вивчення проблем нового та новітнього періоду;
- особливості розвитку національних та регіональних історіографій;
- провідні тенденції розвитку історичних студій у світі, їхніх відомих виконавців та пізнавальні здобутки;
- методологічні зміни та новації;
- понятійний апарат історіографічних досліджень;

Студент повинен уміти:

- застосовувати набуті знання на практиці у ході написання курсових, наукових, робіт та проходження педагогічної практики;
- користуватися відповідною термінологією;
- систематизувати історіографічні інтерпретації подій, визначати загальні закономірності та особливості розвитку історичної науки в окремих країнах;
- аналізувати методологічні засади історичних студій; володіти джерельною базою історіографічних досліджень.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Усього	у тому числі				
		Лекції	Семінар	Інд. роб.	Сам. роб.	Контрольні роботи
1	2	36	18	44	46	
Змістовий модуль 1. Становлення та розвиток історичних знань за доби Нового часу.						
Тема 1. Зародження і становлення історичної думки у Новий час.	12	4		2	6	
Тема 2. Історіографія XVIII ст. Просвітництво.	8		2	2	4	
Тема 3. Умови розвитку історичної науки, проблематика досліджень та методологія наприкінці XVIII – XIX ст.	6	2		2	2	
Тема 4. Французька історична наука у XIX ст.	6	2		2	2	

Тема 5. Розвиток історичної науки Великої Британії у XIX ст.	6	2		2	2	
Тема 6. Німецька історіографія XIX ст.	6	2		2	2	
Тема 7. Історична наука у Російській імперії XIX- початку XX ст.	6		2	4		
Тема 8. Становлення та розвиток історичної науки США наприкінці XVIII – початку XX ст.	4	2		2		
Тема 9. Історичні студії слов'янських народів у XIX-початку XX ст.	4		2	2		
Тема 10. Становлення та розвиток національних історіографій у країнах Латинської Америки XIX–початку XX ст.	4	2		2		
Тема 11. Зародження історичних досліджень в азійському регіоні у XIX – на початку XX ст.		2				
Тема 12. Історична наука в Австро-Угорщині за доби дуалізму.		2			2	
Тема 13. Методологічні дискусії в історичній науці на рубежі XIX-XX ст.			2			
Разом за змістовим модулем 1		20	10	22	20	
Змістовий модуль 2. Сучасна зарубіжна історіографія: організаційне оформлення, проблематика досліджень, методологічні орієнтації.						
Тема 14. Початки модерної історичної науки (перша половина XIX ст.).		2		2	2	
Тема 15. Французька історіографія міжвоєнного періоду.		2		2		
Тема 16. Історична наука у США міжвоєнного періоду.		2	2	2	2	
Тема 17. Становище історичної науки у Німеччині та Італії у добу міжвоєнної.		2	2	2	2	
Тема 18. Розвиток історіографії після Другої світової війни. Методологічні трансформації у світовій історіографії.		4		2	6	
Тема 19. Сучасна французька історіографія.			2	2	4	
Тема 20. Історична наука Великої Британії другої половини XX-XXI ст.			2	2	2	

Тема 21. Історична наука ФРН.			2	2	2	
Тема 21. Історична наука в країнах Центрально-Східної Європи: тенденції розвитку на сучасному етапі.		2	2	2		
Тема Історична наука США другої половини XX – початку XXI ст.					2	
Тема 22. Основні тенденції розвитку сучасної азійської історіографії.		2			4	
Тема 22. Зародження та розвиток історичних студій в африканському регіоні.		2				
Разом за змістовим модулем 2		18	8	20	26	
Усього годин		36	18	42	46	6

Теми семінарських занять

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Тема. Історіографія у XVIII ст. Просвітництво. 1. Умови розвитку історичної думки та історичних знань у XVIII ст. 2. Основні риси просвітницької думки. Просвітники про роль соціальні функції історії. 3. Історичні школи та напрямки просвітницької історіографії у країнах Європи а) просвітницька історіографія у Франції (А. де Буленвільє, Ж. Б. Дюбо, Вольтер, філософи-матеріалісти; б) основні риси і особливості просвітницької історіографії у Великій Британії (історичні погляди Д. Юма і Е. Гіббона, шотландської філософсько-історичної школи; в) просвітницька історіографія у німецьких державах. Історико-філософська думка німецького просвітництва (Г. Е. Лессінг, І. Кант, І. В. Гете, Ф.Шиллер). Геттінгенська історична школа; г) просвітницький напрямок в історіографії та просвітницькій думці Росії (В. Татіщев, М. Щербатов); д) основні риси, особливості та етапи розвитку просвітницької історіографії у Польщі (А. Нарушевич), Чехії (Г. Добнер, Й. Домбровський), Словаччині (Я. Коллар), Болгарії (П. Хілендарський).	2
2	Тема. Історичні студії у слов'янських народів XIX - початку XX ст. 1. Ідеологія романтизму і національно-визвольні рухи слов'янських народів. 2. Польська історіографія. Історичні погляди І. Лелевеля та його послідовників. Позитивістські історичні школи. 3. Чеська і словацька історіографія. 4. Історичні студії південнослов'янських народів. Сербська, хорватська та болгарська історіографії.	2

3.	Тема. Історична наука у Російській імперії XIX – початку XX ст. 1. Історичні погляди М. Карамзіна, С. Соловйова. 2. Позитивістська історіографія у Росії. В.О.Ключевський та його школа. Теорія факторів та її розвиток у працях В. О. Ключевського. Співвідношення загальної і місцевої історії. 3. Історична школа всесвітньої історії (І. В. Лучицький, М. М. Ковалевський, М. І. Карєєв, П. Г. Виноградов, Є. В. Тарле.).	2
4	Тема. Методологічні дискусії в історичній науці на рубежі XIX-XX ст. 1. Криза методологічних засад історіописання на рубежі XIX-XX ст. 2. Дискусії щодо історичних знань. Неокантіанство. 3. Теорія «ідеальних типів» Макса Вебера та культурно-психологічна історія К. Лампрехта. 4. Філософсько-історичні конструкції: «абсолютний історизм» Б. Кроче, «морфологія історії» О. Шпенглера, «історія цивілізацій» А. Тойнбі, теологічна історія П. Т. де Шардена	2
5	Тема. Сучасна французька історіографія. 1. Суспільно-політичні умови та організація історичної науки. 2. Школа «Анналів»: методологічні підходи та проблематика. Праці Ф. Броделя, Ж. ле Гофа, Е. ле Руа Лядурі. 3. Основні напрями досліджень: історія французької революції, історія міжнародних відносин.	2
6	Тема. Історична наука Великої Британії другої половини XX – XXI ст. 1. Суспільно-політичні умови та організація історичної науки. 2. Традиції і новації в історичній науці. «Нова історія». А. Дж. Тойнбі, Е. Карр. П. Берк. П. Ласлетт. Л. Стоун. 3. Соціальна історія. Е. Гобсбаум. 4. Проблеми історії Великої Британії модерної та постмодерної доби в працях британських учених.	2
7.	Тема. Розвиток історичної науки у США другої половини XX – початку XXI ст. 1. Етапи розвитку та організація історичної науки. 2. Історіографія американських революцій. 3. «Нова історична наука».	2
8.	Тема. Історична наука ФРН. 1. Організація історичної науки. 2. Етапи і напрямки історичних досліджень. 3. Проблематика історичних студій: соціальна історія, культурно-антропологічна історія, питання національної історії.	2
9.	Тема. Історична наука в країнах Центрально-Східної Європи: тенденції розвитку на сучасному етапі. 1. Польська історіографія: організаційна структура, методологія, проблематика досліджень. 2. Розвиток історичної науки у Чехії і Словаччині. 3. Сучасна болгарська історіографія.	2
Разом		18

Самостійна робота

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Тема. Історичні знання епохи Відродження. Зародження спеціальних історичних дисциплін.	2
2	Тема. Джерелознавчі праці ерудитів XVI – XVIII століть.	2
3	Тема. Ж. Боден і його «Метод легкого вивчення історії»	2
4.	Тема. Французькі фізіократи. «Енциклопедія або Тлумачний словник наук, мистецтв і ремесел».	2
5.	Тема. Історичні погляди Г. Болінгброка. «Листи про вивчення і користь історії».	2
6.	Тема. Вплив філософських учень Й. Г. Гердера, Й. Г. Фіхте, Ф. В. Шеллінга на формування історіографії романтизму..	2
7.	Т. Карлейль «Французька революція. Історія».	2
8.	Становлення консерватизму. Ж. де Местр, Е. Берк, Л. де Бональд.	2
9.	Історична школа права. Ф. К. Савіньї, К. Ф. Ейхгорн.	2
10.	Ф. Гізо – історик та організатор історичної науки у Франції.	2
11.	Позитивістські історичні школи у Франції.	2.
12.	Німецька класична історіографія. Л. фон Ранке.	2
13.	Кліометрія як спеціальна історична дисципліна і науковий метод.	2
14.	«Нова історія міжнародних відносин». П. Ренувен.	4
15	«Нова політична історія»	2
16.	Сучасна італійська історіографія. Організація, проблематика, методологія.	2
17.	Розвиток історичних досліджень у Японії другої половини XX - початку XXI ст.	2
18.	Сучасні історичні школи у КНР.	2
19.	Соціальна історія. Методологія, регіональні особливості.	2
20.	Локальна історія. Організаційне оформлення, методологічний інструментарій.	2
21.	Міжнародні конгреси істориків та їхня роль у формуванні пріоритетів історичних студій.	4
	Разом	46

Методи навчання.

У ході вивчення для передачі великого масиву інформації (факти, дати, імена, висновки, оцінки) застосовується пояснювально-ілюстративний метод; при розгляді окремих питань використовується метод проблемного викладу, комунікативний та інтерактивний методи. При самостійному вивченні студентами джерел та літератури застосовується дослідницький метод. Наочні методи (ілюстрування, показ) дають

можливість студентам краще засвоїти новий матеріал. При вивченні проблемних питань застосовуються дискусійні методи, робота з малою групою.

Форма підсумкового контролю успішності навчання - залік

Методи та засоби діагностики успішності навчання.

З метою діагностики успішності студентів використовуються:

- усне опитування на семінарських заняттях;
- тематичні письмові самостійні роботи;
- письмові контрольні роботи;
- виконання тестових завдань;
- виконання індивідуальних завдань;
- співбесіди на консультаціях;
- підготовка виступів на науково-практичних конференціях;
- участь у тематичних круглих столах;
- залік як підсумковий засіб діагностики успішності.

Розподіл балів, які отримують студенти

Дисципліна складається з двох змістових модулів та її вивчення передбачає виконання ІНДЗ. Підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою складається із сумарної кількості балів за:

1. поточне оцінювання з відповідних тем -24 бали;
2. виконання ІНДЗ, які зараховуються у поточний контроль -16 балів;
3. 2 модульні контрольні роботи - максимум 60 балів.

Таблиця 3

Поточний контроль (мах = 40 балів)			Модульний контроль (мах = 60 балів)	Загальна кількість балів
Модуль 1		Модуль 2	Модуль 3	
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	ІНДЗ	60 балів	100
12 балів	12 балів	16 балів		

Шкала оцінювання (національна та ECTS)

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи (проекту), практики	для заліку
90 – 100	A	Відмінно	Зараховано
82 – 89	B	Добре	
75 - 81	C		
67 -74	D	Задовільно	
60 - 66	E		
1 – 59	Fx	Незадовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)

Контрольні питання.

1. Предмет і завдання історіографії нової та новітньої історії зарубіжних країн.
2. Місце і роль історіографії у структурі історичної науки.
3. Виникнення та основні етапи розвитку історіографії нового і новітнього часу.
4. Історіографічні джерела. Поняття «історична школа», «історичний напрямок», «історична течія» та критерії їхнього визначення.
5. Історичні умови та основні риси розвитку гуманістичної історіографії
6. Теорії «природного права», «суспільного договору» та їх інтерпретації в історичних концепціях. Історико-соціологічні погляди Г.Гроція, Т.Гоббса, Дж.Локка, Р.Декарта.
7. Історична концепція Ж.Б.Боссюе. «Ерудитські» школи XVI – XVII ст. Історіографічна творчість церковних (Ж.Боланд, Ж.Мобільон, Б.Монфакон) та світських (Ш.Люканж, А.Мураторі) “ерудитів”.
8. Хронографи та їх роль у вивченні світової історії.
- 9.
10. Розвиток історичних знань в Індії, Китаї, Японії у модерну добу.
11. Умови розвитку історичної думки та історичних знань у XVIII ст.
12. Основні риси просвітницької думки. Просвітники про роль і соціальні функції історії.
13. Історичні школи та напрямки просвітницької історіографії у країнах Європи.
14. Просвітницька історіографія у Франції (А. де Буленвільє, Ж. Б. Дюбо, Вольтер, філософи-матеріалісти.

15. Основні риси і особливості просвітницької історіографії в Англії (історичні погляди Д. Юма і Е. Гіббона, шотландської філософсько-історичної школи).
16. Просвітницька історіографія в Німеччині. Історико-філософська думка німецького просвітництва (Г. Е. Лессінг, І. Кант, І.В. Гете, Ф. Шиллер). Геттінгенська історична школа.
17. Ідейно-теоретичні засади романтичної історіографії. Основні риси історіографії романтизму. Розвиток принципу історизму в історіографії романтизму.
18. Теорія класів і класової боротьби у науковій спадщині історичної школи доби Реставрації. О. Тьєррі та Ф. Гізо.
19. Історико-правовий напрямок. Історична школа права (К. Ф. Савін'ї, К. Ф. Ейхгорн).
20. Становлення історико-політичної школи Л. Ранке. Релігійно-романтична концепція світової історії в творах Л. Ранке.
21. Гейдельберзька школа істориків (Ф. К. Шлосер, Г. Гервінус).
22. Політична школа Т. Карлейля і Д. Фроуда.
23. Торійська та вігська історіографії.
24. Виникнення філософії позитивізму та її розвиток в історико-соціологічних концепціях Г. Спенсера, Д. С. Мілля, І. Тена, Г. Т. Бокля.
25. Поняття історичного факту в позитивістській історіографії. Розвиток критики джерел.
26. Соціально- політичні та економічні умови розвитку історичної науки у США у XIX – на початку XX ст.
27. Основні напрямки розвитку історичної науки у другій половині XIX на початку XX ст.
28. Польська історіографія у XIX – на початку XX ст.
29. Чеська і словацька історіографія XIX – XX ст.
30. Історична наука Болгарії у XIX – на початку XX ст.
31. Зародження історичних досліджень в азійському регіоні у XIX - початку XX ст.
32. Еволюція позитивістської історіографії. Спроби оновлення теоретико-методологічної бази історичної науки.
33. Теорія культурно-історичного синтезу К. Лампрехта. Історико-теоретичні студії Ш. В. Ланглуа, Ш. Сеньобоса.
34. Концепція «всесвітньої історії» Е. Лавісса і А .Рамбо.
35. Методологічні дискусії в історичній науці на рубежі XIX – XX ст.
36. Розвиток історичної науки у Франції у другої половині XIX – початку XX ст. Формування критичного напрямку.
37. Історичні погляди М. Карамзіна, С.Соловйова, В.Ключевського.

38. Російська історична школа всесвітньої історії (І. Лучицький, М. Ковалевський, М. Карєєв, П. Виноградов, Є. Тарле.
39. Становлення та розвиток національних історіографій у країнах Латинської Америки наприкінці XIX – XX ст.
40. Історичні дослідження у міжвоєнний період: організаційне оформлення, проблематика, методологія.
41. Школа «Анналів». Л. Февр, М. Блок, Ф. Бродель, Ж. ле Гофф.
42. Історична наука міжвоєнного періоду у Великій Британії.
43. Історична наука Німеччини та Італії за доби міжвоєнтя.
44. Кліометрія як спеціальна історична дисципліна та метод дослідження історії.
45. Становище історичної науки другої половини XX – початку XXI ст.
46. «Нова історична наука».
47. Історична наука у США другої половини XX – початку XXI ст.
48. «Нова історія міжнародних відносин». П. Ренувен.
49. Нова соціальна історія.
50. Нова економічна історія.
51. Соціальна історія на рубежі XX – XXI ст.
52. Локальна історія.
53. Історична наука у ФРН.
54. Історична наука в Італії.
55. Розвиток історичної науки в Японії на рубежі XX – XXI ст.
56. Історична наука у КНР.
57. Міжнародні конгреси істориків та їхня роль у формуванні пріоритетів історичних досліджень.
58. Становище історичної науки в африканських країнах у другій половині XX – початку XXI ст.
59. Історична наука в країнах Центрально-Східної Європи. Тенденції розвитку на сучасному етапі.
60. Мікроісторія: методологічні підходи, регіональні особливості.

Список джерел

1. Барг М.А. Категории и методы исторической науки. - М., 1984.
2. Барг М.А. Эпохи и идеи. Становление историзма. – М., 1987.
3. Болховитинов Н.Н. США: Проблемы истории и современная историография. – М., 1980.
4. Бродель Ф. Материальная цивилизация, экономика и капитализм. - XV-XVIII вв.: в 3 т. – Т.1. – М., 1986.
5. Бродель Ф. Материальная цивилизация, экономика и капитализм. - XV-XVIII вв.: в 3 т. - М., 1988. – Т.2: Игры обмена.
6. Бродель Ф. Материальная цивилизация, экономика и капитализм. - XV-XVIII вв.: в 3 т. / Ф.Бродель. - М., 1992. – Т.3: Время мира. – 1992.
7. Блок М. Апология истории или ремесло историка. – М., 1986.
8. Блок М. Феодальне суспільство. – М., 2003.
9. Бондаренко Г. В. Історичне пізнання: питання теорії і практики. – Луцьк, 1998.
10. Вебер М. Протестантська етика і дух капіталізму. – К., 1994.
11. Вильдебанд В. Избранное: Дух и история. – М., 1995.
12. Виноградов К.Б. Очерки английской историографии нового и новейшего времени. М., 1975.
13. Волгин В.П. Развитие общественной мысли во Франции в XVIII веке. – М., 1977.
14. Гуревич А. Я. Исторический синтез и школа «Анналов». – М., 1993.
15. Гуревич А. Я. История историка. – М., 2004.
16. Далин В.Н. Историки Франции XIX – XX вв.- М.,1981.
17. Дейвіс Н. Європа. Історія. – К., 2000.
18. Дюби Ж. Развитие исторических исследований во Франции после 1950 года // Одиссей. Человек в истории. 1991. – М., 1991.
19. Дюпон-Мельниченко Ж.Б., Ададуров В. Французська історіографія XX століття. – Львів, 2001.
20. Еко У. Роль читача. Дослідження з семіотики текстів. – Львів, 2004.
21. Зашкільняк Л.А. Формирование и развитие исторической науки в Польше. – Львов, 1986.
22. Зашкільняк Л.О. Методологія історії від давнини до сучасності. – Львів, 1999.
23. Зашкільняк Л.О. Сучасна світова історіографія / Л. О. Зашкільняк – Львів: ПАІС, 2007. – 309 с.
24. Зевелев А.И. Историографическое исследование: методологические аспекты. – М.,1987.
25. Историография истории нового времени стран Европы и Америки / под ред. И.П. Дементьева - М., 1990 – 2000.

26. Историография истории южных и западных славян. – М., 1987.
27. Историческая наука в XX веке: Историография истории Нового и Новейшего времени стран Европы и Америки. – М., 2002.
28. Исторична наука: термінологічний і понятійний довідник. – К., 2002.
29. Історіографічний словник./ Укл. С.Посохов, С.Куделко, Ю.Зайцева. – Харків, 2004.
30. История XIX века / под ред. Э. Лависса и Л.Рамбо. В 8т. - М., 1938-1939.
31. История дипломатии / под ред В.А.Зорина и др. В 5 т. – Т.1 – 2. - М., 1959-1969.
32. История Европы / под ред. З.В. Удальцовой. В 8 т. - Т. 4-5. - М., 1994, 2000. .
33. Историки и история. Жизнь. Судьба. Творчество. – Т.1. –М., 1998.
34. Историческая наука в КНР. – М., 1981.
35. Источниковедение новой и новейшей истории стран Европы и Америки / под ред. И.В.Григорьевой. - М., 1984.
36. Карамзин Н.М. История государства Российского. – М.; Книга, 1989. – Т. 1-3.
37. Карлейль Т.Французская революция. История. – М., 1991.
38. Ключевский В.О. Курс русской истории. Соч. в 9 т.- М.: Мысль,1988.
39. Колесник И. Историографическая мысль в России : от Татищева до Карамзина. – Днепропетровск, 1993.
40. Колінвуд Р. Дж. Ідея історії. – К., 1996.
41. Кроче Б. Теория и история историографии / пер. И.М.Заславской. – М., 1997.
42. Национальные исторические организации в странах Западной Европы США. – М., 1988.
43. Нові перспективи історіописання / за ред. П.Берка. – К., 2004.
44. Патрушев А. Н. Неолиберальная историография ФРГ. Формирование, методология, концепции. – М.,1981.
45. Пономарев М.В., Смирнова С. Ю. Новая и новейшая история стран Европы и Америки. В 3 ч. Ч. 1 – 2, - М., 2000.
46. Потульницький В. А. Україна і всесвітня історія. Історіософія світової та української історії XVII – XX століть. – К., 2002.
47. Репина Л. П. «Новая историческая наука» и социальная история. – М., 1998.
48. Репина Л. П. Женщины и мужчины в истории: новая картина европейского прошлого. – М., 2002.
49. Репина Л.П., Зверева В.В., Парамонова М.Ю. История исторического знания. Пособие для вузов. – М.,2004.
50. Риккерт Г. Философия жизни. – К., 1998.
51. Рюс Ж. Поступ сучасних ідей. Панорама сучасної науки. – К., 1998.
52. Согрин В.В. Мифы и реальность американской истории. – М., 1986.

53. Согрин В. В., Зверева Г. И., Репина Л. П. Современная историография Великобритании. – М., 1991.
54. Соловйов С. М. История России с древнейших времен. Соч. в восемнадцати книгах. – М.: Мысль, 1991.
55. Тишков В. А. Историки и история в США. – М., 1985.
56. Таран Л.В. Французька історіографія. – К., 1991.
57. Тойнбі А. Дж. Дослідження історії. У 2-х т. К., 1995.
58. Уайт Х. Метаистория. Историческое воображение в Европе XIX века. – Екатеринбург, 2002.
59. Февр Л. Бои за историю. – М., 1991.
60. Хейзинга Й. Homo ludens: статьи по истории культуры. – М., 1997.
61. Хобсбаум Э. Век Революции. Европа 1789-1848. – Ростов-на-Дону, 1999.
62. Хобсбаум Э. Век капитала. 1818 – 1875. – Ростов-на-Дону, 1999.
63. Хобсбаум Э. Век Империи. 1875-1914. – Ростов-на-Дону, 1999.
64. Юм Д. Англия под властью дома Стюартов. – Т.1. - / пер. с англ. А.А. Васильева. – Спб., 2001.
65. Юм Д. Англия под властью дома Стюартов (1649 - 1685). – Т. 2. пер. с англ А.А. Васильева. – Спб., 2002.
66. Яковенко Н.М. Вступ до історії. – К., 2007.
67. Ясперс К. Смысл и назначение истории. – М., 1994.